

2. Обращение и оптимизация совместной деятельности / под ред. Г. М. Андреевой, Л. М. Янушека. – М. : МГУ, 1987.
3. Помаранжева А. А. Общение в деятельности социального работника. – Ярославль : Диапресс, 1997. – 151 с.

*М. Д. Зубалій,
м. Київ*

ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ

У статті розкрито доцільність дослідження проблеми військово-патріотичного виховання учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів у процесі організації і проведення позакласної роботи.

***Ключові слова:** ефективність, військово-патріотичне виховання, позакласна робота, старшокласник, військова служба, допризовник, хортинг, поняття, терміни, теорія і методика військово-патріотичного виховання.*

Процеси трансформації та реформування суспільних відносин торкнулися усіх сфер соціального буття й не залишили осторонь систему військово-патріотичного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів, пошуку й дослідження сучасних підходів до організації і проведення військово-патріотичного виховання у процесі позакласної роботи. Це пов'язано з тим, що система військово-патріотичного виховання безпосередньо пов'язана з освітою, обороноздатністю держави, культурним та духовним розвитком суспільства. Віддзеркалюючи соціальний, економічний, оборонний, культурний і духовний потенціал української держави, військово-патріотичне виховання особистості виступає як особлива, історично обумовлена форма соціальної практики, яка містить ідеологічні, навчально-методичні, програмно-нормативні, теологічні та організаційно-педагогічні складові, покликані задовольнити потребу суспільства у військово-патріотичному вихованні підростаючого покоління на національних традиціях українського народу.

Доцільність дослідження проблеми військово-патріотичного виховання учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів у процесі позакласної роботи визначається орієнтуванням педагогічної теорії і практики на розроблення сучасних методик, що сприяють підвищенню ефективності виховного процесу в загальноосвітніх школах, позашкільних навчальних закладах та військово-патріотичних об'єднаннях. У Концепції допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді, схваленій Указом Президента України № 948/2002 від 25 жовтня 2002 року, наголошено, що військово-патріотичне виховання має здійснюватися в сучасних умовах у формі лекцій, бесід, розповідей, екскурсій до музеїв військових частин, установ, підприємств, вищих навчальних закладів, зустрічей із ветеранами Великої Вітчизняної війни, праці та військової служби, походів місцями бойової слави українського народу, пошукової роботи, участі в роботі клубів та гуртків військово-патріотичного спрямування [2].

Необхідність дослідження проблеми військово-патріотичного виховання також зумовлена: зниженням інтересу юнаків до організації і проведення військово-патріотичних заходів у зв'язку з дією сильніших факторів (телебачення, комп'ютерні ігри тощо) й недостатньою кількістю уроків з предмету “Захист Вітчизни” та фізичної культури на тиждень; відсутністю організованої оборонно-масової та спортивної роботи за місцем проживання школярів і недоліками впровадження в загальноосвітніх навчальних закладах сучасних форм військово-патріотичного виховання молоді; відставанням наукових розробок з військово-патріотичного виховання й суспільною необхідністю їх термінового впровадження; дією негативних тенденцій щодо зниження значущості й актуальності військово-патріотичної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах і недостатнім контролем за станом і результатами військово-патріотичної роботи в цих навчальних закладах з боку керівництва освітою; невідповідністю між кваліфікацією викладачів предмету “Захист Вітчизни” й низькою якістю військово-патріотичного виховання старшокласників, проведення масових військово-патріотичних заходів у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах.

Державний підхід до проблеми військово-патріотичного виховання визначається Концепцією національно-патріотичного виховання молоді; Концепцією фізичного виховання в системі освіти України; Концепцією патріотичного виховання учнівської молоді; Концепцією допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді; Указом Президента України № 604/2012 від 19.10.2012 року “Про заходи у зв'язку з відзначенням 70-ї річниці визволення України від фашистських загарбників та 70-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років”; Постановою Кабінету Міністрів України № 1718-р від 27 серпня 2010 року “Деякі питання військово-патріотичного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів”; Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти освітньої галузі “Здоров'я і фізична культура” та “Захист Вітчизни”; Програмою патріотичного виховання дітей та учнівської молоді; наказом МОН України № 886 від 21.09.2010 року затвердженням “Питання підготовки та проведення Всеукраїнської військово-патріотичної спортивної гри “Зірниця”; наказом МОНмолодьспорту № 687 від 13 червня 2012 року “Про затвердження Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру “Сокіл” (“Джура”) (затверджено Міністерством юстиції України за № 1094/21406 від 3.07.2012 року); наказом МОН України № 640 від 4.09.2006 року щодо затвердження “Положення про музеї при навчальних закладах, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України”.

Ці освітні нормативні документи дають змогу: правильно сформулювати сутність і зміст поняття “військово-патріотичне виховання в процесі позакласної роботи”; визначити мотивацію учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів до позакласної роботи з військово-патріотичного виховання; підвищити рухову активність, фізичну підготовленість та фізичний розвиток старшокласників у процесі проведення військово-спортивних ігор, туристських походів місцями бойової слави українського народу, занять з національної боротьби хортинг; уміло застосовувати засоби військово-патріотичного виховання в процесі пропагування здорового способу життя; сформувати в учнів уміння і навички регулярно займатися в шкільних оборонно-спортивних гуртках, секціях з національного єдиноборства хортинг та інших військово-патріотичних об’єднаннях за місцем проживання; визначити і впровадити у позакласну роботу загальноосвітніх навчальних закладів організаційно-педагогічні умови військово-патріотичного виховання; підвищити рівні військово-патріотичної вихованості учнів загальноосвітніх навчальних закладів у процесі позакласної роботи.

Отже, фахівці сфери військово-патріотичного виховання визначили, що на сучасному етапі розвитку теорії і практики військово-патріотичного виховання особистості існує низка суперечностей між соціальним замовленням на формування й розвиток військово-патріотичного виховання майбутнього суб’єкта громадянського суспільства та недосконалістю навчально-методичної бази його забезпечення; зростанням вимог щодо рівня професійної підготовки майбутніх викладачів предмету “Захист Вітчизни” та рівнем їхньої готовності до професійної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах; потребою в підвищенні ефективності функціонування системи військово-патріотичного виховання старшокласників у позакласній роботі та недосконалістю її окремих складових; можливостями педагогічного управління процесом військово-патріотичного виховання особистості в позакласній роботі та рівнем теоретичної і методичної підготовки викладачів предмету “Захист Вітчизни” з питань військово-патріотичного виховання учнів старших класів, планування та здійснення педагогічного контролю за навчально-виховним процесом і позакласною роботою загальноосвітніх навчальних закладів.

Література

6. Бех І. Д. Виховання особистості: підручник / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2008. – 848 с.
7. Зубалій М. Д. Форми військово-патріотичного виховання допризовної молоді / М. Д. Зубалій. – К., 2010. – 272 с.
8. Івашковський В. В. Військово-патріотичне учнівської молоді як засіб формування суб’єкта громадянського суспільства / В. В. Івашковський // Проблеми освіти : науковий збірник Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОНмолодьспорту України. – К., 2012. – Вип. 72. – С. 124–132.
9. Методичні рекомендації щодо проведення Всеукраїнської військово-патріотичної спортивної гри “Зірниця” / Г. А. Коломоєць, В. В. Тимченко. – К., 2011. – 11 с.

А. Й. Кіяшук,